केन्द्रीय विद्यालय सीतापुर
अर्धवार्षिकी परीक्षा
कक्षा – अष्टमी

समयः-होरासार्धद्वयम् विषयः- संस्कृतं पूर्णांका:-**40**
परीक्षार्थिन: नाम- ....कक्षा- .... वर्गः-............
अनुक्रमांक: - .... दिनांकः -................

खण्ड क –अपठितावबोधनम् ______

निम्नलिखितम् अनुच्छेदम् अधीत्य तदाधारितान् प्रश्नान् उत्तरत---

एकदा सिद्धार्थः भ्रमणाय वनम् अगच्छत् | उपवने बहवः खगाः कूजन्ति स्म | सिद्धार्थः तान् अपश्यत् | सः तेषां कलरवं श्रुत्वा अतुष्यत| सिद्धार्थस्य भ्राता देवदत्तः अपि तत्र भ्रमणाय अगच्छत् | सः शरेण आकाशे विचरन्तम् एकं हंसम् अविध्यत् | शरेण विद्धः हंसः भूमौ अपतत् | सिद्धार्थः करुणया तं हंसं नीत्वा लालनम् अकरोत् | तत्र देवदत्तः आगच्छत् हंसं च अयाचत् | सिद्धार्थः अवदत् – “त्वं हंसस्य घातकः अहं च रक्षकः | अतः अयं हंसः मदीयः” | यतः – भक्षकात् रक्षकः श्रेष्ठः |

प्रश्न **1** – एकपदेन उत्तरत – **1x2=2**

(1) कः भ्रमणाय वनम् अगच्छत् ? ....

(ख)कस्मात् रक्षकः श्रेष्ठः भवति? ....

प्रश्न **2** – पूर्णवाक्येनउत्तरत –**2x1=2**

(1) सिद्धार्थः किम् अवदत्?

....

प्रश्न **3** – अस्याः कथायाः उचितं शीर्षकं निर्धारयत् **|** **1x1=1**

खण्ड **(**ख**)** रचनात्मकं कार्यम्

प्र.**4.** मन्जूषातः पदानि चित्वा कथां पूरयत **-** **1/2 x 10 = 5**

वृद्धः	कृतवान्	अकस्मात्	दृष्ट्वा	मोचयितुम्
साट्टहासम	क्षुद्रः	तर्हि	स्वकीयैः	कर्तनम्

एकस्मिन् वने एकः .... व्याघ्रः आसीत्। सः एकदा व्याधेन विस्तारिते जाले बद्धः अभवत्। सः बहुप्रयासं .... किन्तु जालात् मुक्तः नाभवत्। .... तत्र एकः मूषकः समागच्छत्। बद्धं व्याघ्रं .... सः तम् अवदत्–अहो! भवान् जाले बद्धः। अहं त्वां .... इच्छामि। तच्छ्रुत्वा व्याघ्रः ....अवदत्–अरे! त्वं .... जीवं मम साहाय्यं करिष्यसि। यदि त्वं मां मोचयिष्यसि .... अहं त्वां न हनिष्यामि। मूषकः .... लघुदन्तैः तज्जालस्य .... कृत्वा तं व्याघ्रं बहिः कृतवान्।

प्र.viii) घटना क्रमानुसारं वाक्यानि लिखत-- १/२x६ = ३

(क) गुहायाः स्वामी दधिपुच्छः नाम शृगालः समागच्छत्।

(ख) सिंहः एकां महतीं गुहाम् अपश्यत्।

(ग) परिभ्रमन् सिंहः क्षुधार्तो जातः।

(घ) दूरस्थः शृगालः रवं कर्तुमारब्धः।

(ङ) सिंहः शृगालस्य आह्वानमकरोत्।

(च) दूरं पलायमानः शृगालः श्लोकमपठत्।

....

....

....

....

....

....

खण्ड (ग) अनुप्रयुक्त व्याकरणम्

प्र. 6 . धातुः प्रत्ययं च पृथक् कुरुत -- **1x5=5**

	पदानि	=	धातुः		प्रत्ययः
यथा–	गन्तुम्	=	गम्	+	तुमुन्
	द्रष्टुम्	=	....	+	....
	करणीय	=	....	+	....
	पातुम्	=	....	+	....
	खादितुम्	=	....	+	....
	कृत्वा	=	....	+	....

प्र.7. 'क' स्तम्भे विशेषण पदं दत्तम् 'ख' स्तम्भे च विषेष्यपदम् I तयोर्मेलनं कुरुत **–1x5=5**

'क' स्तम्भः	'ख' स्तम्भः
(1) स्वस्था	(क) कृत्यम्
(2) महत्वपूर्णा	(ख) पुत्री
(3) जघन्यम्	(ग) वृत्तिः
(4) क्रीडन्ती	(घ) मनोदशा
(5) कुत्सिता	(ङ) गोष्ठी

खण्ड (घ) पठित अवबोधनम्

8. निम्न गद्यखण्डं ध्यानेन पठित्वा तदाधारितानां प्रश्नानां उत्तराणि ददातु----

आसीत् कश्चित् चञ्चलो नाम व्याधः। पक्षिमृगादीनां ग्रहणेन सः स्वीयां जीविकां निर्वाहयति स्म। एकदा सः वने जालं विस्तीर्य गृहम् – आगतवान्। अन्यस्मिन् दिवसे प्रातः काले यदा चञ्चलः वनम् गतवान् तदा सः दृष्टवान् यत् तेन विस्तारिते जाले दौर्भाग्यात् एकः व्याघ्रः बद्धः आसीत्। सोऽचिन्तयत्, ‘ व्याघ्रः मां खादिष्यति अत एव पलायनं करणीयं। व्याघ्रः न्यवेदयत् –‘भो मानव ! कल्याणं भवतु ते यदि त्वं मां मोचिष्यसि तर्हि अहम् त्वां न हनिष्यामि। तदा सः व्याधः व्याघ्रं जालात् बहिः निरसारयत्।

1. एकपदेन उत्तरत **–1X 2=2**

1) व्याधस्य किं नाम आसीत् ? ....

2) व्याधः कं जालात् बहिः निरसारयत् ? ....

2. पूर्णवाक्येन उत्तरत **– 2x1=2**

1) कुत्र व्याघ्रः बद्धः आसीत् ?

....

भाषिक कार्यम् **---** **1x1 = 1**

१. ‘चञ्चलः वनम् गतवान्’ | अत्र कर्तापदं किम् ? ....

प्र. **9)** रेखाङ्कितपदमाधृत प्रश्ननिर्माणं कुरुत **–** **2x2=4**

(1) अहं <u>स्वापराधं </u>स्वीकरोमि |

....

(2) अम्बिका <u>क्रोडे</u> उपविशति |

....

प्र, **10)** श्लोकांशान् मेलयत **–** **1X4=4**

चल चल पुरतो	निजनिकेतनम् |
गिरिशिखरे ननु	विषमाः प्रखराः |
पथि पाषाणा:	भज-भज शक्तिम् |
जहीहि भीतिं	निधेहि चरणम् |

प्र.11) उचितकथनानां समक्षम् ‘आम्’ अनुचितकथनानां समक्षं ‘न’ इति लिखत – **1X4=4**

(क) अहं परिवारस्य चक्षुषा संसारं पश्यामि।

(ख) समं जगत् मम काव्यैः मुग्धमस्ति।

(ग) अहम् अविवेका भारतजनता अस्मि।

(घ) अहं वसुंधराम् कुटुम्बं न मन्ये।